

BIJLAGE 1: VERKENNEND ECOLOGISCH ONDERZOEK

1. Wettelijk kader

Om natuurwaarden in Nederland te beschermen geldt een drietal landelijke wetten en beleidsplannen: de *Flora- en Faunawet*, de *Natuurbeschermingswet 1998* en het *Natuurbeleidsplan 1990* (*Nota Ruimte* met daarin de *Ecologische Hoofdstructuur*). Daarnaast geldt provinciaal beleid, te weten: *Structuurvisie Provincie Zuid-Holland; natuurbeheerplan 2014* en *Provinciaal Compensatiebeginsel 2013*.

De handreiking bestemmingsplan en natuurwetgeving (ministerie EZ, 2011) geeft aan dat: “gemeenten op grond van de Wro rekening moeten houden met een goede ruimtelijke ordening”. Dat betekent op grond van het zorgvuldigheidsbeginsel dat er rekening moet worden gehouden met doorwerking van het nationaal en provinciaal natuurbeleid en aanpalende wetgeving op grond van de uitvoerbaarheid van plannen (art. 9 Besluit ruimtelijke ordening).

Bij een ruimtelijke ontwikkeling dient middels een quickscan (combinatie van bureauonderzoek en één veldbezoek) te worden vastgesteld of:

- ♦ Er overtreding van de verbodsbepalingen voor beschermde soorten plaatsvindt (toetsing Flora- en faunawet);
- ♦ Er mogelijke significante gevolgen zijn voor beschermde gebieden (toetsing Natuurbeschermingswet) en gevolgen binnen de begrenzing van de EHS (ecologische hoofdstructuur).

Indien deze typen effecten niet optreden wordt de ruimtelijke ontwikkeling conform de eerder genoemde regelgeving toelaatbaar geacht. In dat geval dient nog wel rekening te worden gehouden met de algemeen geldende zorgplicht (artikel 2) van de *Flora- en Faunawet*. De zorgplicht bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen voor flora of fauna veroorzaakt, verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. De zorgplicht kan gezien worden als algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

Indien effecten in het kader van de natuurwetgeving wel optreden geldt het volgende:

- ♦ *De ontwikkeling doet afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de (populatie van) beschermde soorten.*

De Flora- en faunawet onderscheidt een aantal categorieën soorten planten en dieren: de Algemeen beschermde soorten (tabel 1), de Overige beschermde soorten (tabel 2), de Strikt beschermde soorten (tabel 3) en de vogels. Onder de Strikt beschermde soorten wordt tevens onderscheid gemaakt in soorten die voorkomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en soorten die zijn aangewezen middels een AMvB.

Indien er een effect optreedt ten aanzien van zogenaamde Algemene beschermde soorten dan geldt een Algehele vrijstelling. De ontwikkeling kan dan doorgang vinden, zonder dat een ontheffing aangevraagd hoeft te worden. De zorgplicht geldt wel.

Indien het effect optreedt ten aanzien van zogenaamde Overige soorten, Strikt beschermde soorten of vogels dan kan de ontwikkeling niet zonder meer doorgang vinden. Er kan dan een aanvraag tot ontheffing van de verbodsbepalingen in artikelen 8-13 van de Flora- en faunawet worden ingediend bij de Dienst Regelingen. De aanvraag moet worden gebaseerd op de resultaten van een Lichte of Uitgebreide toets (afhankelijk van de tabel waarin de soort is opgenomen 2 of 3) en er dient een voorstel in te worden opgenomen welke mitigerende en/of

compensatiemaatregelen moeten worden toegepast. Dienst Landelijk Gebied zal de ontheffingsaanvraag beoordelen en Dienst Regelingen neemt hierover een besluit. Indien de ontheffing wordt verkregen kan de ruimtelijke ontwikkeling doorgang vinden onder de voorwaarden zoals in de ontheffing opgenomen. Voor tabel 2-soorten kan gewerkt worden met een door EZ (voorheen het ministerie van LNV) goedgekeurde Gedragscode. Een ontheffing is dan niet nodig. In alle gevallen blijft de zorgplicht voor individuen van kracht.

- ♦ *Er vinden negatieve effecten plaats op (instandhoudingsdoelstellingen van) Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten of de Ecologische Hoofdstructuur.*
Indien uit een voortoets blijkt dat dit effect (mogelijk) optreedt in het kader van de Natuurbeschermingswet is de ruimtelijke ontwikkeling niet zonder meer toelaatbaar. Initiatiefnemer kan in dat geval een vergunning voor de ontwikkeling aanvragen bij het bevoegd gezag (Provincie Zuid-Holland) op basis van een “passende beoordeling” (bij significant negatieve effecten) of een “verslechteringstoets” (bij niet significant negatieve effecten). Voor de EHS-gebieden geldt de verplichting tot instandhouding van de wezenlijke kenmerken en waarden. Binnen deze gebieden zijn nieuwe plannen die de wezenlijke kenmerken van het gebied significant aantasten niet toegestaan, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van reden van groot openbaar belang. De provincie Zuid-Holland is de toetsende instantie. Schade moet zoveel mogelijk worden gemitigeerd en/of gecompenseerd.
- ♦ *Er vindt verlies plaats van natuurwaarden binnen de Provinciale Structuurvisie.*
In dat geval geldt in principe dat deze ontwikkelingen niet zonder meer toelaatbaar zijn. Indien om zwaarwegende redenen aantasting van natuur- en landschapswaarden onontkoombaar is en alternatieve oplossingen ter plaatse niet voorhanden zijn, dient compensatie plaats te vinden.

2. Methode onderzoek

Voor de voorgenomen bestemmingswijziging Westringdijk 2 in Nieuwerkerk aan den IJssel is een verkennend ecologisch onderzoek (quickscan+voortoets) uitgevoerd. Het onderzoek is gericht op de voorgenomen aanleg van een inrit aan de dijk en parkeerplaatsen langs deze inrit. Naast de voorgenomen ontwikkeling gaat het waterschap ook aan de slag met dijkonderhoud in de nabije omgeving van dit, bij de uitvoering van dit veldwerk was niet geheel duidelijk waar de grens tussen beide projecten gelegen, vandaar dat het gebied ruim is beschouwd.

Bij de werkzaamheden voor de inrit zullen geen struiken en bomen worden gekapt. Voor de werkzaamheden voor het dijkonderhoud zullen struiken en bomen in de tuin moeten wijken.

De planlocatie ligt binnen de bebouwde kom van Nieuwerkerk aan den IJssel in de wijk Dorrestein aan de Ringvaardijk West en Parallelweg Zuid. Als begrenzing is de Ringvaardijk West aanwezig, het talud van de dijk is een deel van de verruigde groenstrook. Er is in het kader van dit onderzoek niet gekeken naar werkzaamheden aan de Ringvaart zelf. Aan de overkant van de Ringvaardijk ligt de oude dorpskern van Nieuwerkerk aan den IJssel. De rondweg om de wijk aan de noordkant van het plangebied vormt een ecologische barrière voor sommige soorten, daarnaast is ook de Ringvaart zelf voor sommige soorten een barrière. De barrièrewerking is tweeledig, soorten die van de overkant van de barrière het plangebied willen betreden kunnen dat niet of moeilijk, echter zij kunnen het plangebied op die manier niet of moeilijk verlaten als zij er zich eenmaal bevinden.

In het kader van de quickscan is het plangebied (en de directe omgeving) onderzocht op het mogelijk voorkomen van beschermde soorten planten en dieren en/of gebieden. Hiervoor zijn de volgende bronnen geraadpleegd:

- ♦ Ministerie EZ, 2011, Handreiking bestemmingsplan en natuurwetgeving
- ♦ Ministerie EZ, 2009, Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten Flora- en faunawet

- ♦ www.zuid-holland.nl, geraadpleegd 23-10-2012
- ♦ <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/effectenindicatorsoortenappl.aspx?subj=soorten>
effectenindicator gemeente Zuidplas, geraadpleegd 23-10-2013
- ♦ Natuurbeheerplan 2014 Provincie Zuid-Holland
- ♦ Compensatiebeginsel PZH, 2013
- ♦ www.ravon.nl
- ♦ www.zoogdieratlas.nl
- ♦ www.vleermuis.net
- ♦ Veldbezoek op maandag 16 oktober 2013. Tijdens het veldbezoek is in ongeveer 2 uur de kwaliteit van het habitat in het plangebied ingeschat. Er is bij dit oriënterende bezoek gebruik gemaakt van een fotocamera en verrekijker. Naast het plangebied is de tuin op het woonerf bekeken, de rand van de Ringvaart waar materiaal was te zien van recente baggeractiviteiten, de groenstrook aan de overkant van de Parallelweg en de overgang van het plangebied naar het noorden waar de rondweg over de Ringvaart heen voert.

Hieruit volgt een conclusie ten aanzien van de aanvaardbaarheid van de effecten of een aanbeveling tot nader onderzoek of vervolgprocedures. Een quickscan is een verkennend ecologisch onderzoek en betreft geen uitgebreide inventarisatie, waardoor slechts in beperkte mate uitsluitel gegeven kan worden over de aan- en afwezigheid van beschermde soorten. Een inventarisatie vereist namelijk dat volgens ecologische onderzoeksprotocollen op verschillende momenten veldinventarisaties plaatsvinden, omdat iedere soort zijn eigen optimale periode kent. In het geval van strikt beschermde soorten (tabel 3), wordt een verkennend onderzoek als onderbouwing bij de aanvraag van een ontheffing door het Ministerie van EZ nooit afdoende geacht. Aanvullend veldonderzoek, op die tijdstippen in het seizoen die voor de verscheidene soorten het meest gunstig zijn, is dan noodzakelijk.

3. Resultaten

3.1 Algemene indruk plangebied

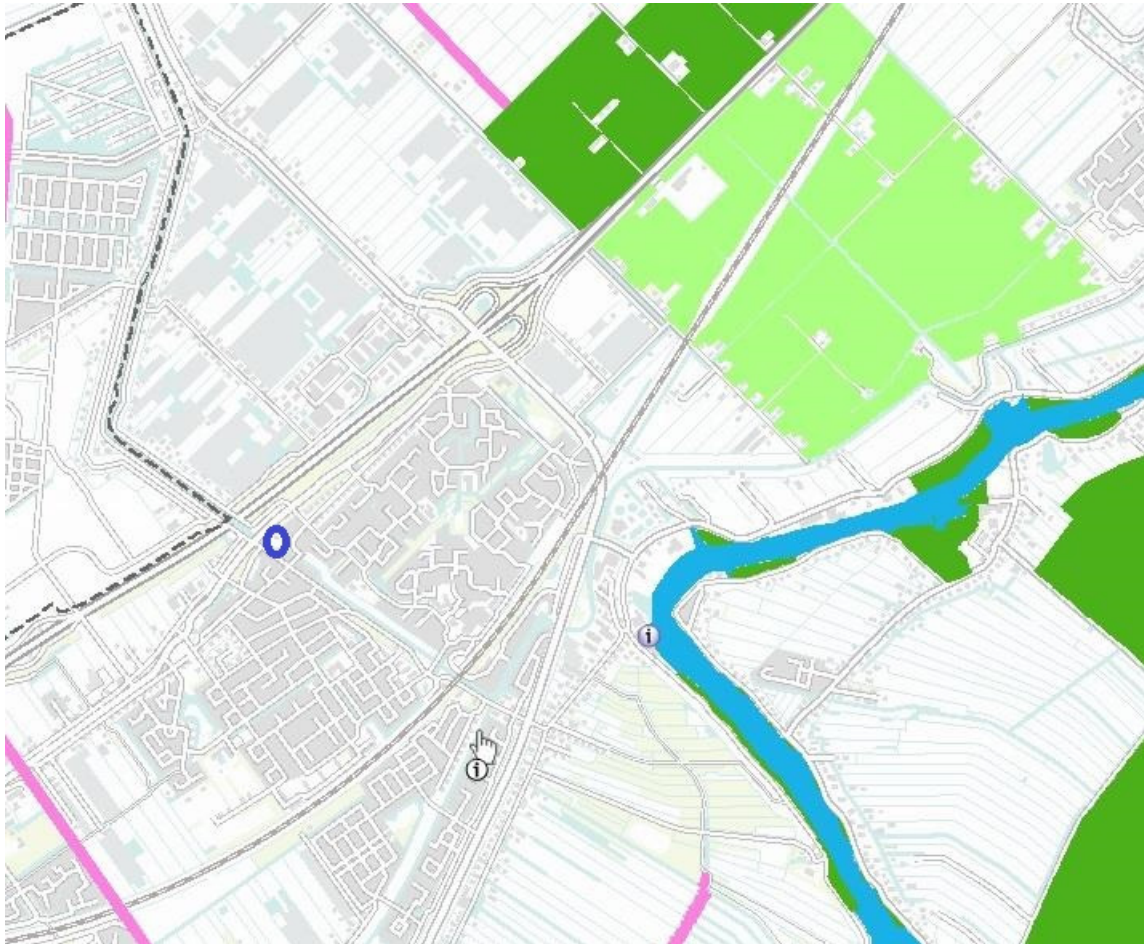
Maaien in de groenstrook is niet recent gebeurd en er staan kruiden die soms tot 75 cm hoog kunnen opgroeien. In de oostkant is de groenstrook begrensd met heggen en daarachter tuinen. In de tuin aangrenzend (aan de noordkant) aan de inrit staan hoge bomen, die volgens de bewoner zeker 40 jaar oud zijn. De bomen (fijnsparren, kastanje en es) bieden plek voor vogelnesten. In de tuin (verder naar het noorden) zijn verder veel nestkasten aangebracht en zijn waterdrinkplekken voor vogels aangebracht. Tussen de bomen staan struiken als meidoorn en ligusters. Om het plangebied zijn ook heggen als erfafscheiding aangebracht. Deze zijn geschikt voor vogelnesten.

Het terrein is geschikt als leefgebied voor algemene soorten van tabel 1, zoals konijnen, egels, mollen, veldmuizen, spitsmuissorten, bruine kikker, pad en roofdieren als wezel en hermelijn. Daarmee kan het gebied ook aantrekkelijk zijn voor predatoren als buizerd en kerk- en steenuil.

3.2 Gebiedsbescherming

Natura 2000-gebieden liggen niet in de directe omgeving van het plangebied. Op circa 9 kilometer afstand ten zuiden, ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Donkse Laagten. Dit Natura 2000-gebied is een Vogelrichtlijngebied. Beschermde natuurwaarden zijn brandgans, kolgans, kleine zwaan en behoud van oppervlakte en kwaliteit van het habitatype blauwgrasland. Er is vanuit het (kleine) plangebied Parallelweg Zuid, binnen de bebouwde kom, en de beoogde activiteiten daarbinnen, geen negatieve invloed op Natura 2000-gebieden te verwachten, gezien de aard van de activiteit.

Op een afstand van circa 3 tot 4 kilometer in de buurt liggen terreinen die behoren tot de EHS. Deze liggen echter buiten het plangebied. Er is geen sprake van verstoring van EHS gebieden gezien de afstand tot het plangebied.

Figuur A: Ligging van de EHS (groen en blauw) buiten Nieuwerkerk a/d IJssel. De roze lijnen geven ecologische verbindingzones aan. Donkerblauwe cirkel geeft het plangebied aan.

3.3 Effecten in het kader van de Flora- en faunawet

Het voorkomen van beschermde soorten uit de soortgroepen vlinders, libellen en overige ongewervelden (o.a. kevers) is uitgesloten, omdat geschikt habitat voor deze soorten in het plangebied ontbreekt. Er zal voor genoemde soortgroepen dus geen effect optreden.

Flora

Op basis van algemene verspreidingsgegevens (Synbiosys effectenindicator, via website oktober 2013) is rietorchis in de gemeente aanwezig. Aanwezigheid van rietorchis in het plangebied kan worden uitgesloten, omdat de omstandigheden ter plekke niet overeenkomen met de standplaatsen van de rietorchis. Het beheer ter plekke is niet geschikt, de vegetatie die aanwezig is zijn ruigtesoorten (brandnetel, grote en gewone berenklauw, smeerwortel, paardenbloem, weegbree en madelief) die van voedselrijke bodem houden. Het plangebied is wel vochtig, echter rietopslag is er niet. Het overige biotoop in het plangebied is ongeschikt voor (strikt) beschermde (vaat)planten en eventuele negatieve effecten als gevolg van het plan kunnen daarom worden uitgesloten.

Vogels

Langs de randen van het plangebied kunnen algemene broedvogels broeden. Nesten van vogels, mits in gebruik, zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Het broedseizoen voor vogels loopt van circa half maart tot half juli, maar deze periode is indicatief. Broedende vogels zijn altijd beschermd. Naast algemene broedvogels is er een aantal vogelsoorten waarvan de nestplaats jaarrond beschermd is (ministerie EZ, 2009). Nesten van deze soorten mogen niet zondermeer worden verwijderd.

Nesten van jaarrond beschermde soorten zijn verdeeld in 5 categorieën. Vogels uit de categorie 1 tot 4 zijn altijd jaarrond beschermd. Voor soorten uit categorie 5 geldt dat deze alleen beschermd zijn als zwaarwegende (ecologische) feiten of ecologische omstandigheden dit rechtvaardigen. Voordat een jaarrond beschermd nest verloren gaat moet een omgevingscheck plaatsvinden en kunnen aanvullende mitigatie- of compensatiemaatregelen noodzakelijk zijn. Is dit niet mogelijk dan moet een ontheffing worden aangevraagd. Voorbeelden van soorten met een jaarrond beschermde nestplaats die in het stedelijk gebied voorkomen zijn huismus en gierzwaluw (beide categorie 1-4).

Tijdens het locatiebezoek zijn huismussen waargenomen in en om de Parallelweg Zuid. Omdat echter geen woningen/schuren zullen worden gesloopt is er geen gevaar dat nesten zullen worden weggehaald. De effectenindicator geeft ook soorten als buizerd (tevens waargenomen), grote bonte specht (gehoord), gierzwaluw, kerkuil, roek en steenuil als voorkomende soorten in de gemeente Zuidplas. Voor gierzwaluw geldt hetzelfde als voor de huismus, gebouwen blijven behouden dus ook eventuele nestplekken. Uilen en buizerdnesten zijn niet aangetroffen in de bomen die moeten worden gekapt in het kader van de werkzaamheden. Het is mogelijk dat grote bonte specht een nest heeft in een van de bomen in de tuin. Deze kan ook een van de aanwezige nestkasten gebruiken of verderop buiten het plangebied een nest hebben. Roek-, kerkuil- en steenuilnesten zijn niet aangetroffen. Nesten mogen binnen broedtijd niet worden verstoord/weggehaald. Daarom dienen de werkzaamheden buiten de broedseizoen plaats te vinden. Er dient voor de kap van de bomen geverifieerd te worden of er geen holten in gebruik zijn als vogelnest. Dit kan nog in het najaar plaatsvinden, wanneer de bladeren van de bomen zijn verdwenen. De kap dient dus voor het broedseizoen plaats te vinden.

Grondgebonden zoogdieren

Op basis van verspreidingsgegevens (synbiosis) komt de waterspitsmuis (tabel 3 van de Flora- en faunawet) voor in de gemeente. Het plangebied biedt echter geen geschikt biotoop voor deze soort. Wel zou deze soort gebruik kunnen maken van de Ringvaart om zich te verplaatsen. Verstoring door de werkzaamheden in het kader van de dijkonderhoud buiten het plangebied zijn mogelijk. In het kader daarvan wordt er hier vanuitgegaan dat het waterschap daar haar gedragscode UVW van de Flora- en Faunawet inzet. Voor de zwaarst beschermde soorten (tabel 3 en Habitatrichtlijnsoorten) is mogelijk voor het waterschap nog een ontheffing noodzakelijk. Het voorkomen van (strik) beschermde grondgebonden dieren in het plangebied is uitgesloten. De in paragraaf 3.1 genoemde algemene soorten zijn door de zorgplicht (artikel 2 Flora- en Faunawet) beschermd. Deze soorten vergen geen ontheffingsprocedures binnen de natuurwetgeving.

Vleermuizen

Het voorkomen van vleermuizen in het plangebied is zeer waarschijnlijk. De infrastructuur ter plekke met de Ringvaartdijken en de begroeiing langs de rondweg en de bebouwing langs de Parallelweg bieden geschikte foerageerroutes voor vleermuizen. De effectenindicator wijst ook op het voorkomen van diverse soorten zoals algemeen voorkomende soorten als gewone en ruige dwergvleermuis. Daarnaast wordt de aanwezigheid van laatvlieger, rosse vleermuis, meervleermuis en watervleermuis

gemeld. Omdat geen woningen worden gesloopt gaat de aandacht binnen dit project alleen uit naar de te kappen bomen. Er dient voor de kap vast te staan dat er in de bomen geen holten bevinden die door vleermuizen worden gebruikt. Vleermuizen gebruiken soms oude holten die door spechten zijn uitgehakt. In de komende seizoenen (wanneer blad van de boom is gevallen) kan nog nader worden bekeken of er zich holtes bevinden in de te kappen bomen. Op basis van die check kunnen boombewonende soorten ook worden uitgesloten. Bij afwezigheid van holten in de bomen is er geen belemmering voor wat betreft vleermuizen.

Amfibieën

Het plangebied is nu niet geschikt voor de rugstreeppad. Er is geen zandige bodem waar de soort zich makkelijk kan ingraven. Na de start van de werkzaamheden kan dit echter veranderen. In de Zuipolspolder (Moerveen) is op afstand van 2-3 kilometer de rugstreeppad bekend. Gezien de afstand en de barrières die zich tussen het plangebied en de populatie bevinden zijn maatregelen om de rugstreeppad te weren niet noodzakelijk.

Reptielen

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van de ringslang bekend (effectenindicator 2013). Het plangebied biedt meer zonnige plekken voor de soort om op te warmen, echter het plangebied heeft geen zonnige plekken waar zich broedhopen bevinden. Alle plekken die een plek kunnen bieden in tuinen zijn teveel beschaduwd.

Vissen

Door het ontbreken van oppervlaktewater in het plangebied, ontbreekt geschikt leefgebied voor vissen. Het is tijdens het onderzoek wel gebleken dat voor de dijkonderhoudactiviteiten een onderzoek in het kader van de Flora- en Faunawet nodig is.

3.4 Effectbeoordeling voor vleermuizen en vogels

Uit het nader onderzoek naar vleermuizen kan volgen dat mitigatie nodig is. Het is aannemelijk dat effecten voorkomen kunnen worden, gemitigeerd kunnen worden of dat een ontheffing verkregen kan worden. Indien de vleermuizen gebruik maken van de bomen als kraam- en/of verblijfplaats dienen nestkasten in de omgeving van het plangebied te worden opgehangen. Voor verstoring door lichtbronnen 's avonds en 's nachts op het foerageren dienen bouwlampen beperkt te worden gebruikt en niet gericht te worden op het water van de Ringvaart en de Ringvaartdijk zelf. De watervleermuis en meervleermuis kunnen alleen hinder ondervinden van een toename van licht. Ook dit kan eenvoudig voorkomen worden. Voor rosse vleermuis en laatvlieger geldt dat geen effecten optreden omdat deze soorten hoog vliegen en niet gevoelig zijn voor verlichting. Een effect op dwergvleermuizen is alleen mogelijk door de kap van bomen met holten die door hen gebruikt worden. Met de onderstaande maatregelen kan een effect voorkomen worden. (zie onder).

Voor de vleermuisfuncties verblijfplaats, paarplaats, vliegroute en foerageergebied geldt:

- ♦ Voorafgaand aan de kap van bomen wordt gekeken naar de aanwezigheid van boomholten.
- ♦ Langs de Ringvaart(dijk) wordt geen extra verlichting aangelegd ten opzichte van de huidige situatie
- ♦ Indien verlichting vanuit veiligheidsoogpunt noodzakelijk is, dan dient de verlichting die wordt aangebracht geen effect te hebben op de vliegroute en het foerageergebied van vleermuizen. Dit wordt bereikt door de lichtmasten en armaturen zo af te stellen dat er geen strooilicht op de bomenrij of op de watergang schijnt en door de hoogte van deze lichtmasten te beperken tot 3 meter.

Voor broedvogels geldt:

- ♦ Kap van bomen tijdens het broedseizoen mag niet plaatsvinden indien er sprake is van broedgevallen van vogels. De werkzaamheden dienen te worden uitgesteld tot na het broedseizoen (globaal 15 maart – 15 juli)

Samengevat betekent dit voor het bestemmingsplan dat -ook al zou op basis van nader onderzoek blijken dat mitigatie nodig is- schade aan ecologische waarden kan worden voorkomen of dat het verlenen een ontheffing mogelijk is. Het project is daarmee uitvoerbaar. De exacte aard en omvang van de maatregelen zal te zijner tijd bepaald moeten worden aan de hand van veldonderzoek.

4. Conclusies

Getoetst is of ten gevolge van het nieuwe bestemmingsplan de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden of natuurwaarden van beschermde gebieden worden aangetast (planologische uitvoerbaarheid). Het bestemmingsplan is uitvoerbaar. Hieronder wordt dit voor beschermde soorten en gebieden gemotiveerd.

Beschermde gebied

Effecten in het kader van de EHS en andere provinciaal beschermde gebieden zijn uitgesloten, door afwezigheid van deze gebieden in of in de directe omgeving van het plangebied.

Beschermde soorten

Binnen het plangebied kunnen zich beschermde soorten bevinden. Het betreft hier vleermuizen en broedvogels. De tuin en de bomen aan de dijk zijn geschikt voor vleermuizen en broedvogels.

Voor de realiseerbaarheid en de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan betekent dit dat het plan alleen uitvoerbaar is als rekening wordt gehouden met deze soortgroepen door het nemen van de maatregelen zoals genoemd in de paragraaf “onderzoek”. Het is nodig deze maatregelen voldoende te borgen in het bestemmingsplan.